

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ PARIS VIII – VINCENNES-ST DENIS

Εμείς, μέλη ΔΕΠ, ερευνητές και διοικητικό προσωπικό του Πανεπιστημίου δηλώνουμε την κατηγορηματική αντίθεσή μας στο λεγόμενο νόμο LRU (Νόμος για τις ελευθερίες και την αυτονομία των Πανεπιστημίων), την πλήρη υποστήριξή μας στη φοιτητική κινητοποίηση και τη συμμετοχή μας σ' αυτό το κίνημα.

Αυτή η μεταρρύθμιση, έμπνευση των μάνατζερ, με πρόσχημα την «αυτονομία» (διαχείρισης, αλλά όχι πνευματική ή επιστημονική) και την ενθάρρυνση δημιουργίας «πόλων αριστείας» προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστική θέση των γαλλικών Πανεπιστημίων σε γελοίες κλίμακες κατάταξης όπως αυτή της «Σαγκάης», την προσέλκυση των καλύτερων «εγκεφάλων», στοχεύει στο να αυξήσει τον ανταγωνισμό ανάμεσα στα δημόσια ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Μεσοπρόθεσμα, τα περισσότερα ιδρύματα αυτά κινδυνεύουν να υποβαθμιστούν σε «κολλέγια» τριετούς φοίτησης, και να καλύψουν μόνα τους τα κενά που αφήνει η σταδιακή μείωση της κρατικής χρηματοδότησης.

Έτσι, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την ήδη παρούσα έλλειψη πόρων, τα ιδρύματα αυτά ενθαρρύνονται να ακολουθήσουν το παράδειγμα των «μεγάλων σχολών» εμπορίου και πολιτικών επιστημών στην αναζήτηση ιδιωτικών πόρων, οι οποίοι, μέσα από τις φορολογικές ελαφρύνσεις, μεταβάλλονται σε ένα από τα κανάλια πρόσβασης στους δημόσιους πόρους. Ταυτόχρονα ενθαρρύνεται στο έπακρο η πρόσληψη συμβασιούχων χωρίς καταστατικά δικαιώματα. Πράγματι, η μεταρρύθμιση έχει μια έτοιμη λύση για τα ιδρύματα που δεν θα μπορέσουν να εξασφαλίσουν τους αναγκαίους ιδιωτικούς και δημόσιους πόρους: τους επιτρέπει να προσλαμβάνουν προσωπικό (διδασκτικό, ερευνητικό και διοικητικό) χωρίς κατοχυρωμένα δικαιώματα. Δεν χωράει αμφιβολία ότι με τις νέες δυνατότητες προσλήψεων βάσει ιδιωτικών συμβάσεων, θα υπάρχουν όλο και λιγότεροι μόνιμοι υπάλληλοι στα Πανεπιστήμια. Τέλος, αυτή η μεταρρύθμιση θα οδηγήσει αναπόφευκτα σε μια σταδιακή αύξηση των διδάκτρων. Όπως οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης που αναγκάζονται σήμερα να αυξήσουν τα δημοτικά τέλη για να αποκτήσουν τα μέσα άσκησης δικής τους πολιτικής, έτσι και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν παρουσιάζουν άμεσο ενδιαφέρον για την αγορά ιδιωτικής απασχόλησης, θα οδηγούνται αναγκαστικά στο να επιλέξουν τους φοιτητές τους και να ζητήσουν την οικονομική συνεισφορά τους μέσα από μια γενικευμένη αύξηση των διδάκτρων (αναφέρονται ποσά της τάξης των 3000 με 4000 Ευρώ). Η αύξηση αυτή - η οποία απορρίπτεται επίσημα, προφανώς για λόγους τακτικής - αποτελεί εξάλλου αίτημα των βουλευτών του κόμματος UMP, όπως και της Συνόδου των Πρυτάνεων.

Με πρόσχημα την «καλή διαχείριση» που ανοίγει επίσης τον δρόμο σε μια αξιολόγηση του προσωπικού βάσει «αποτελεσμάτων», η αξία των οποίων δεν έχει αποδειχθεί, η μεταρρύθμιση αυτή - άλλο ένα προσφιλές αίτημα της Συνόδου των Πρυτάνεων - εξαφανίζει την αρχή της συλλογικότητας που έχει παράδοση στο Πανεπιστήμιο και περικλύπτει δραστηριότητες την εξουσία των σχολών στις προσλήψεις. Αυτό αντιπροσωπεύει μια οπισθοδρόμηση τόσο στο επιστημονικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της δημοκρατίας. Πράγματι, αυξάνει σημαντικά την εξουσία των Πρυτάνεων που μετασχηματίζονται έτσι σε μικρούς διευθυντές επιχειρήσεων, που έχουν το πάνω χέρι στο «προσωπικό τους». Έτσι, με την εξαφάνιση των παλιών «επιτροπών ειδικών» και την αντικατάστασή τους από «επιτροπές επιλογής», τα μέλη των οποίων προτείνονται κάθε φορά από τον Πρύτανη, καθώς με το δικαίωμα του βέτο που μπορεί να ασκήσει ο Πρύτανης στις προσλήψεις, οι μελλοντικοί Πρυτάνεις θα ασκήσουν ένα ιδιαίτερα σφικτό έλεγχο στην πρόσληψη των «λατρευτών συναδέλφων» τους. Ενώ παρουσιάζονται ως

αντίδοτο στον «τοπικισμό» που μαστιίζει πολλές από τις σημερινές προσλήψεις, στην πραγματικότητα αυτές οι «επιτροπές επιλογής» θα ενισχύσουν τη λογική των πελατειακών σχέσεων. Σ' αυτά προστίθενται και άλλα μέσα «εξημέρωσης» του προσωπικού, όπως για παράδειγμα ο καθορισμός της κατανομής των διδακτικών, ερευνητικών και διοικητικών καθηκόντων των μελών ΔΕΠ από το Διοικητικό Συμβούλιο, η παροχή προιμοδοτήσεων από τον Πρύτανη, η δημιουργία συστήματος «κινήτρων ενδιαφέροντος» κλπ. (...)

Η μεταρρύθμιση αυτή σημαίνει λοιπόν μια αμφισβήτηση του καθεστώτος που διέπει σήμερα το προσωπικό των Πανεπιστημίων σε ολόκληρη τη Γαλλία. Όσον αφορά τα μέλη ΔΕΠ, προϋδεάζει προφανώς τη μεταρρύθμιση του καθεστώτος τους που είχε προτείνει ο Bernard Belloc (...), δηλ. το διαχωρισμό διδασκαλίας και έρευνας και τη δημιουργία νέου διδακτικού προσωπικού που θα διδάσκει τις διπλάσιες ώρες από τους υπόλοιπους. Αυτός ο διαχωρισμός, που θα επιτρέψει στο Υπουργείο να «κάνει περισσότερα με λιγότερα», για να θυμηθούμε μια έκφραση αγαπητή στους «συμβούλους επιχειρήσεων» (consultants), είναι συνεπής με την αυξημένη ιεράρχηση των ιδρυμάτων που αναφέραμε παραπάνω και αντιπροσωπεύει μια επιστημονική οπισθοχώρηση άνευ προηγουμένων. Γιατί αυτό που κάνει μια διδασκαλία πανεπιστημιακού επιπέδου, είναι ότι οι διδάσκοντες είναι ταυτόχρονα και ερευνητές.

Όσον αφορά τα κριτήρια αξιολόγησης των Πανεπιστημίων και τη νέα αποστολή τους «επαγγελματικού προσανατολισμού και αποκατάστασης», η αξιολόγηση με βάση την επιτυχία των φοιτητών στις εξετάσεις θα έχει πιθανότητα δύο συνέπειες: οι σχολές θα προσπαθήσουν να προσελκύσουν κατά προτεραιότητα τους φοιτητές που έχουν τη μεγαλύτερη πιθανότητα να πετύχουν στις σπουδές τους (είναι το μοντέλο που ήδη ακολουθεί το Paris IX Dauphine), και/ή θα χαμηλώσουν τις απαιτήσεις τους στις εξετάσεις. Οι λιγότερο «αποδοτικοί» φοιτητές θα «επαναπροσανατολίζονται» λοιπόν – φυσικά «για το καλό τους», κυρίως μέσα από το νέο σύστημα «ενεργού προσανατολισμού». Όσον αφορά την αξιολόγηση με βάση το ποσοστό επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων, θα πρέπει λογικά να ενθαρρύνει τα Πανεπιστήμια να συμμορφωθούν με τις διακρίσεις που ασκούν πολλές επιχειρήσεις κατά την πρόσληψη. Από αυτή την άποψη, θα γίνει πιο δύσκολο να γίνουν δεκτοί, όπως συμβαίνει σήμερα στο δικό μας Πανεπιστήμιο, μεγάλοι αριθμοί φοιτητών που είναι παιδιά μεταναστών, αλλοδαποί, ή κορίτσια, κατηγορίες που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες διακρίσεις στην αγορά εργασίας (συνχά ασχέτως βαθμού πτυχίου). Βέβαια, στη συνέχεια ο καθένας και η κάθε μια απ' αυτούς μπορούν να προσφύγουν στην Ανώτατη Αρχή Καταπολέμησης των Διακρίσεων και Υπέρ της Ισότητας)... Το Πανεπιστήμιό μας λοιπόν κινδυνεύει να μεταβληθεί από ένα χώρο εκπαίδευσης σε ένα απλό κέντρο διαλογής.

Αντί να προσφέρει λύσεις για τα σημερινά προβλήματα του γαλλικού Πανεπιστημίου, αυτή η μεταρρύθμιση θα συμβάλλει κυρίως στην όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων στην ανώτατη εκπαίδευση στο όνομα μιας φιλοσοφίας που βλέπει τον ανταγωνισμό ως εγγύηση για την προσαρμογή στις «ανάγκες» του κοινού. Έτσι, ο εκδημοκρατισμός του Πανεπιστημίου (μερικός και περιορισμένος, αλλά ωστόσο πολύ ανώτερος από εκείνο των ήδη πολύ «αυτόνομων» ιδρυμάτων που είναι οι μεγάλες σχολές) δεν θα ενισχύεται προς την κατεύθυνση του εκδημοκρατισμού «των αποτελεσμάτων» (πρόσβαση όλων σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, σε όλα τα ιδρύματα και στο ίδιο επίπεδο σπουδών), αλλά προς την κατεύθυνση της πρόσβασης σε μια καλύτερη ένταξη στην αγορά εργασίας, κυρίως μέσα από τη γενίκευση πρώιμων μηχανισμών «επαγγελματοποίησης» και των πολιτικών «πρακτικής άσκησης» (που σπάνια πληρώνονται...). Αυτή η επαγγελματοποίηση παρουσιάζεται εξάλλου συχνά ως γενική πανάκεια που θα

γιατρέψει όλα τα κακώς κείμενα του Πανεπιστημίου και θα δώσει θετικές απαντήσεις στα λαϊκά αιτήματα. Κι ωστόσο, δεν υπάρχει ένας πραγματικός προβληματισμός για την απόκτηση γενικών γνώσεων που θα επιτρέψουν στη συνέχεια τον επαγγελματικό επαναπροσανατολισμό και τη συνέχιση των σπουδών με τη «διά βίου μάθησης». Επίσης, η σημασία της έρευνας υπογραμμίζεται συχνά από αυτούς που μας κυβερνούν (είναι το γνωστό ευρωπαϊκό θέμα που πιπιλίζεται συνεχώς της «οικονομίας της γνώσης»). Αλλά μέσα από την πολιτική των «πόλων αριστείας» η έρευνα είναι καταδικασμένη να γίνει το προνόμιο μιας μικρής μειονότητας ιδρυμάτων και μελών ΔΕΠ. (...) Επίσης, η «αποτυχία» στο πρώτο κύκλο σπουδών δεν κρίνεται με βάση την ανεπαρκή χρηματοδότηση ανά φοιτητή (για την οποία υπάρχουν ωστόσο διεθνή συγκριτικά στοιχεία) ή με βάση τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ορισμένες κοινωνικές ομάδες για να σπουδάσουν, αλλά τονίζεται η ανάγκη ενός καλύτερου «προσανατολισμού». Αυτό επιτρέπει, εξάλλου, τη μετατόπιση της ευθύνης για τα οικονομικά προβλήματα και την απασχόληση προς το Πανεπιστήμιο και με αυτόν τον τρόπο να ενοχοποιούνται οι διδάσκοντες/ερευνητές που υπερασπίζονται την αυτονομία της έρευνας. Τέλος, δεν λαμβάνεται ούτε υπόψη η χρόνια έλλειψη υλικών υποδομών των γαλλικών Πανεπιστημίων (η ακόμα η μιζέρια τους αν τα συγκρίνουμε με ξένα πανεπιστήμια), όπως φαίνεται εξάλλου από τις δαπάνες για την Παιδεία που έχουν εγγραφεί στον τελευταίο προϋπολογισμό.

Απέναντι σ' αυτή τη μετωπική επίθεση στο δημόσιο Πανεπιστήμιο και στην έρευνα – επίθεση η οποία είναι και κυνική, γιατί μιλάει συχνά υποτίθεται στο όνομα των συμφερόντων των φοιτητών, ιδίως των λαϊκών στρωμάτων, τους οποίους ορισμένοι οικονομολόγοι προσπαθούν να πείσουν ότι είναι προς όφελος τους να πληρώνουν πολύ υψηλότερα δίδακτρα – πρέπει να υπενθυμίσουμε συνεχώς την αναγκαία πολλαπλότητα της αποστολής του Πανεπιστημίου: η επεξεργασία και μετάδοση γνώσεων, η ανάπτυξη της έρευνας καθώς και του κριτικού πνεύματος και η γενική ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού. Αυτά επομένως δεν περιορίζονται – όπως το θέλει η κυρίαρχη οικονομίστικη σκέψη – στην παραγωγή ενός εργατικού δυναμικού άμεσα διαθέσιμου για απασχόληση, με το πρόσχημα και εκμεταλλευόμενη το γεγονός ότι αυτοί βεβαίως έχουν ανάγκη να εργαστούν. Το κάθε Πανεπιστήμιο έχει τη φιλοδοξία να είναι μια επιστημονική και πολιτισμική εστία ζωντανή και ανοιχτή σε όλους, και ιδίως στα παιδιά που βγήκαν από τον εκδημοκρατισμό του σχολείου, πολυάριθμα στο Πανεπιστήμιό μας και που πρέπει να συνεχίσουν να βρουν εκεί ένα χώρο πνευματικής χειραφέτησης και κοινωνικής ανέλιξης. Και πράγματι, δεν θα υπήρχε χειρότερη λογική από το να πούμε ότι αυτοί οι νέοι το μόνο που μπορούν να κάνουν είναι να «επαγγελματοποιούνται» νωρίς σε Πανεπιστήμια δεύτερης κατηγορίας, με λίγη έρευνα και υπο-χρηματοδοτούμενα, ενώ άλλοι, γεννημένοι σε καλές οικογένειες, θα είχαν το προνόμιο να επωφεληθούν από μια κατάρτιση γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου και στραμμένη προς το διεθνή χώρο, έχοντας σαν πρότυπο τις «μεγάλες σχολές» τις γαλλικές, όπου οι δαπάνες ανά φοιτητή δεν συγκρίνονται με εκείνες των Πανεπιστημίων.

Επομένως, καλούμε τους συναδέλφους μας να κινητοποιηθούν, να μην τιμωρήσουν τους φοιτητές στις εξετάσεις για τη συμμετοχή τους στην κινητοποίηση, και πάνω απ' όλα να συμμετάσχουν ενεργά οι ίδιοι, ειδικότερα προσκαλώντας τους φοιτητές να κάνουν κοινό διάλογο για την αποστολή του Πανεπιστημίου (...) Το πανεπιστήμιο που θέλουμε είναι πρώτ' απ' όλα των φοιτητών, των μελών ΔΕΠ, ολόκληρου του προσωπικού που εργάζεται σ' αυτό, και όχι αυτό που ονειρεύονται οι επιχειρήσεις.

Για υπογραφή, γράψτε στο p8_contre_la_lru@yahoo.fr